

MARXISMEN-
LENINISMENS
GRUNNLAG

Lærebok

A/S NORSK FORLAG NY DAG

OSLO 1962

Originalens tittel:
ОСНОВЫ МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА
УЧЕБНОЕ ПОСОБИЕ

Moskva 1960

JOHANSEN & NIELSEN, OSLO

Forfatternes forord

I denne boken vil det bli gitt en framstilling av marxismen-leninismens enhetlige og helstøpte lære — i en form som skal kunne forstås av alle. Grunnlaget for framstillingen av denne store lære bygger på verker av Marx, Engels og Lenin, og på vedtak og dokumenter i Sovjetunionens kommunistiske parti som summerer opp og generaliserer dette partiets rike erfaringer. Til behandlingen av mange spørsmål er også trukket inn erfaringene fra andre kommunistiske partier og arbeiderpartier som er knyttet til SUKP med broderbånd.

Forfatterne har ikke stilt seg oppgaven å skape et akademisk verk. De har først og fremst konsentrert seg om de marxismen-leninismens grunnsetninger som er særlig aktuelle under dagens forhold. Dette gjelder både måten stoffet er lagt fram på og lærebokens struktur.

I de første to hovedavsnittene blir leseren gjort kjent med den marxistiske-leninistiske filosofis grunnprinsipper — den dialektiske og historiske materialisme. Tredje hovedavsnitt gir i sammentrengt form et riss av marxismen-leninismens lære om kapitalismens politiske økonomi — noe som er særskilt viktig ikke bare for å forstå lovmessighetene i utviklingen av den kapitalistiske samfunnsordningen, men også for å vinne innsikt i det faktum at de arbeidendes frigjøringskamp og den sosialistiske revolusjon er historisk uunngåelige. Fjerde hovedavsnitt behandler den internasjonale kommunistiske bevegelses teori og taktikk, særlig under kapitalismens vilkår.

I et særskilt femte avsnitt tar forfatterne for seg læren om oppbyggingen av den sosialistiske og kommunistiske samfunnsordning. På Marx' og Engels' tid berodde denne læren på vitenskapelig begrunnet framsyn, men i dag er den blitt grunnlaget for praktisk virke hos folkene i de sosialistiske land. Derfor har spørsmålene i samband med oppbyggingen av det nye samfunn fått stor plass i denne

boken, særlig det Lenin har bidratt med til å utarbeide disse spørsmålene, — og dessuten drøftingen av de praktiske erfaringene som Sovjetunionen og de andre sosialistiske landene har samlet.

Boken er skrevet av en gruppe vitenskapsmenn, partifunksjonærer og publisister. Det meste av arbeidet er gjort av et kollektiv av følgende forfattere: O. V. Kuusinen (leder), J. A. Arbatov, A. S. Beljakov, A. A. Makarovski, A. G. Mileikovski, L. M. Sjeidin, J. P. Sitkovski, S. L. Vygodski.

For enkelte kapitlers vedkommende har følgende vært medarbeidere: K. N. Brutens, F. M. Burlatski, N. I. Ivanov, I. S. Kon, B. M. Leibson, N. V. Matkovski, D. J. Melnikov, J. K. Melvil, L. A. Mendelson, S. A. Stepanjan, S. G. Strumilin. Dessuten bygger framstillingen i enkelte spørsmål delvis på materiale som er stilt til disposisjon av følgende: V. F. Asmus, A. N. Kusnetsov, B. P. Kusnetsov, J. N. Semjonov, I. S. Smirnov og P. S. Tsjeremnykh.

Til utarbeidningen av lærebokteksten har forfatterne fått verdifull hjelp i form av merknader og gode råd fra følgende: i filosofiske spørsmål av korresponderende medlem av Sovjetunionens vitenskapsakademi A. D. Aleksandrov, korresponderende medlem av Sovjetunionens vitenskapsakademi P. N. Fedossejev, professor G. M. Gak, professor G. J. Gleserman, korresponderende medlem av vitenskapsakademiet F. M. Konstantinov, korresponderende medlem av vitenskapsakademiet Kh. S. Khoskhtojans, professor M. M. Rosental, og korresponderende medlem av vitenskapsakademiet B. M. Vul; i spørsmål som gjelder vitenskapens utvikling av regulært medlem av vitenskapsakademiet A. N. Nesmejanov; i spørsmål som gjelder økonomien av korresponderende medlem av vitenskapsakademiet A. A. Arsumanjan, professor L. M. Gatovski og korresponderende medlem av vitenskapsakademiet L. A. Leontjev, regulært medlem av vitenskapsakademiet E. S. Varga; til kapittel 25 av korresponderende medlem av vitenskapsakademiet J. P. Frantsev. Overlag nyttige råd og vink er også gitt av en god del partitillitsmenn og medarbeidere i statsapparatet.

Forfatterne har klart for seg at det ikke er noen enkel oppgave å gi en vitenskapelig eksakt og samtidig allment forståelig framstilling av den marxistisk-leninistiske lære, som uavbrutt utvikler seg videre og berikes på grunnlag av forandringene i de historiske vilkår. Et slikt forsøk på i en eneste bok å gi en sammenfattende framstilling av de grunnleggende læresetningene i marxismen-leninismen som et enhetlig hele er ikke gjort på mange år, og selv sagt kan et slikt arbeid ikke være fritt for mangler og tilkortkomning. Derfor vil forfatterne motta med takk alle kritiske merknader og forslag fra leserne som tar sikte på å gjøre boken bedre, — og de vil bli vurdert under arbeidet med seinere utgaver.

INNLEDNING

Den marxistisk-leninistiske verdensoppfatning

*«Marx' lære er allmektig
fordi den er riktig.»*
Lenin

Den som vil beherske marxismen-leninismens grunnlag, han må studere alvorlig og fordype seg grundig i emnet — det koster altså både arbeid og tid. Men hva får en igjen for et slikt studium?

For å gi et kort svar: den som studerer marxismen-leninismen med framgang, han kommer fram til en helstøpt verdensoppfatning — den mest progressive verdensoppfatning i vår tid. Denne verdensoppfatningen omfatter de viktigste delene av Marx og Lenins lære, forent til et enhetlig, harmonisk system av synsmåter. I denne boken er framstillingen av denne læren oppdelt på følgende måte:

*Den marxistisk-leninistiske filosofi, som også innbefatter den materialistiske historieoppfatning;
marxismen-leninismens økonomiske lære;
den internasjonale kommunistiske bevegelses teori og taktikk, innbefattet den marxistisk-leninistiske vurderingen av de viktigste strømningene innenfor de demokratiske massebevegelsene i vår tid;
læren om sosialismen og kommunismen.*

Det sier seg selv at det ikke lar seg gjøre å legge fram den marxistisk-leninistiske verdensanskuelsen i all dens rikdom innenfor denne bokens rammer. Her behandles bare marxismen-leninismens grunnlag.

Det fins forskjellige verdensanskuelser — progressive og reaksjonære. Noen av de reaksjonære verdensoppfatningene bygger på

overleverte trosforestillinger og vil overbevise religiøse mennesker om at de alltid bør leve i blind avhengighet av et overnaturlig vesen og dets stedfortredere på jorden. Andre verdensanskuelser nytter raffinerte, men falske argumenter med sikte på å undergrave det moderne menneskes overbevisning om at den materielle verden er reelt eksisterende — uten at de taler åpent om Gud, men tvertom sverger til vitenskapen.

Denne siste metoden anvender f. eks. talsmennene for de nyeste motestrømningene innenfor idealismen i dag. Mange av dem tror selv ikke på eksistensen av overnaturlige krefter. Men de står under innflytelse av det borgerlige samfunns tradisjonelle konvensjoner og fordommer, og derfor vil de holde døren på gløtt for troen på overnaturlige krefter. Så later de som om de trekker slutninger av de siste forskningsresultatene innenfor vitenskapen, og de utlegger dem slik at de i virkeligheten sår tvil om at naturen er materiell. Og de får bifall fra teologer og kirkens menn; for disse herrer regner med at når et menneske først har fått den tro at naturen er ikke-materiell, da kan han bringes til å tro nesten hva som helst.

Altså — ikke alt er vitenskap som gir seg ut for å være det, — det er ikke gull alt som glimrer. Særlig i vår tid har mange avarter av den filosofiske idealisme for skikk å kle seg i den eksakte vitenskapens klær i den hensikt å dekke over det uvitenskapelige i sin lære. Men i virkeligheten er disse folkene *redde for vitenskapens* ugjendrivelige fakta og fortier eller forfalsker dem.

Marxismen-leninismen skiller seg på grunnleggende måte fra alle andre filosofiske systemer.

Den anerkjenner ikke eksistensen av noen som helst overnaturlige krefter, eller en skaper. Den står fast på realitetenes grunn, den planter seg i den jordiske verden. Marxismen-leninismen frigjør menneskeheten definitivt fra overtro og århundrelangt åndelig åk. Den krever at menneskene tenker selvstendig, fritt og følgeriktig.

Marxismen-leninismen tar verden som den er, den dikter ikke opp noe helvete og ikke noe paradys. Den tar til utgangspunkt at hele naturen, mennesket innbefattet, består av materie med forskjellige egenskaper.

Naturen med alle dens enkelte framtoningsformer utvikler seg stadig. Lovene for denne utviklingen er ikke gitt av Gud, og de er ikke avhengige av menneskenes vilje. De er iboende i naturen selv, og de kan erkjennes fullt ut. I verden fins det intet som prinsipielt ikke kan erkjennes, — bare ting som ikke er erkjent ennå, men som vil bli erkjent ved hjelp av vitenskapen og praksis.

Den marxistisk-leninistiske verdensoppfatningen har sitt opphav i vitenskapen og den *forlitter* seg på vitenskapen, så sant denne ikke løsriver seg fra virkeligheten og praksis. Den marxistisk-leninis-

tiske verdensanskuelsen utvikles og berikes i takt med vitenskapens utvikling.

Marxismen-leninismen lærer at ikke bare naturen, men også menneskesamfunnet utvikler seg i pakt med objektive lover som virker uavhengig av menneskenes vilje.

Marxismen har avdekket de grunnleggende lovmessighetene i samfunnsutviklingen. Dermed har den hevet menneskehetens historie opp til å bli en virkelig vitenskap, som er i stand til å forklare eksakt både enhver samfunnsordnings karakter og utviklingen i samfunnet fra et samfunnssystem til et annet.

Dette er en av de største triumfene som den vitenskapelige tenkning har vunnet.

Borgerlige sosiologer, økonomer og historikere har aldri greid å gjendrive den materialistiske historieoppfatning, og de har aldri evnet å stille opp mot den en teori som engang flertallet av borgerlige vitenskapsmenn vil gå god for. Men likevel står en rekke borgerlige vitenskapsmenn og sparker fortvilt bakut mot den historiske materialisme. Og hvorfor? Fordi denne lære bryter ned troen på at den kapitalistiske samfunnsordningen skal bestå evig. For anerkjenner man som en lovmessighet at samfunnet går over fra et system til et annet, da kan man heller ikke nekte for at den kapitalistiske samfunnsordning må vike plassen for en annen, mer progressiv samfunnsordning. Å godta dette er tungt og bittert ikke bare for kapitalistene selv, men også for slike vitenskapsmenn som er avhengig av dem, enten materielt eller åndelig.

Aldri i klassesamfunnenes historie har en eneste herskende klasse tenkt den tanken at deres samfunnsordning er dømt til å gå under og forsvinne. Slaveholderne trodde på slavesamfunnets evige eksistens og betraktet det som en guddommelig ordning. Og føydalherrene, som avløste slaveeierne, anså sin samfunnsordning — føydalismen — for å være av Guds vilje og evig. Men de måtte vike plassen for borgerskapet. Deretter sto borgerskapet for tur til å hengi seg til illusjoner om at den kapitalistiske ordningen var «evig» og «urokkelig». En rekke meget lærde sosiologer og historikere som ikke vil bryte med kapitalismen, legger seg i selen for å avsvekke alle kjensgjerninger som vitner om at samfunnssystemene utvikler seg etter sine egne lover, uavhengig av den herskende klasses og dens ideologers vilje, — og at det ene system avløses av et annet.

Dette betyr at de borgerlige ideologene bekjemper den marxistiske historieoppfatningen — ikke fordi den er uriktig, men nettopp fordi den er riktig.

En virkelig vitenskap som utforsker kreftene som virker i naturen og samfunnet og deres utvikling, er også i stand til å forutse det nye. Den marxistiske vitenskapen om lovene for samfunnsutviklin-

gen gjør det for det første mulig å orientere seg riktig i de kompliserte motsetningsforholdene i samfunnet, og dernest også å forutse gangen i hendingene framover i tiden, retningen for det historiske framsteg og hvilke etapper samfunnet vil gjennomgå i sin utvikling.

På det vis gir marxismen-leninismen oss på en måte et instrument som vi kan bruke til å se inn i framtiden og bli vår omrissene av historiens gang i framtiden. Den er et slags «tids-teleskop» som lar menneskeheten se inn i en tid med veldige perspektiver — en tid da de er frigjort fra åket under kapitalen, befridd fra det siste utbyttersystemets lenker. Men når den progressive vitenskap innbyr de borgerlige vitenskapsmenn (som hevder at det ikke er mulig å forutse noe som helst) til å titte inn i det marxistiske «tidsteleskopet», da lukker disse herrer øynene. De er redde for å se inn i framtiden.

Marxister er ikke redde for å se framover i tiden. De representerer den klasse som framtiden tilhører, og derfor bryr de seg ikke med tomme illusjoner som faller til jorden så snart de blir stilt overfor kjensgjerningene, vitenskapen.

Under Lenins ledelse kom de russiske marxistene fram til den erkjennelsen at den sosialistiske revolusjonen var blitt en oppgave som banket på døren i Russland. De reiste landets arbeiderklasse til den avgjørende kampen, organiserte et stormangrep på utbytterordningens befestede stillinger og vant seier.

De sovjetiske marxistene-leninistene erkjente at det var mulig å bygge opp sosialismen i sitt store land, og de mobiliserte de arbeidende til dette store verket og førte dem fram til den seirende sosialismen.

Marxistene-leninistene i Sovjetunionen og i andre land forutså sannsynligheten av at det fascistiske Tyskland ville utløse en ny verdenskrig. De advarte folkene i alle land om krigsfare og forutsa Tysklands nederlag. Det var i første rekke sovjetfolket og dets ærerike armé som knuste den tyske aggressoren og hans forbundsfeller i heltemotig kamp under Den annen verdenskrig.

Marxistene-leninistene i de folkedemokratiske landene har erkjent at det var mulig og historisk nødvendig å styrte kapitalens herredømme i sine land, opprette det arbeidende folks politiske makt under arbeiderklassens ledelse og foreta de sosialistiske om-dannelsene som skulle til. De nådde fram til en riktig erkjennelse av de krav som samfunnsutviklingen stilte og tok førerskapet over sine folk i arbeidet med å bygge opp sosialismen, — og de har alt nådd store resultater.

Marxistene-leninistene i Kina kom fram til erkjennelsen av at det var blitt mulig å frigjøre det store kinesiske folket fra åket under de utenlandske koloniherrere og deres kinesiske samarbeidsmenn,

og at historien stilte Kina overfor den aktuelle oppgaven å opprette en virkelig folkets makt i Kina. Det store kinesiske folket reiste seg under arbeiderklassens og det kommunistiske partis ledelse, vant seier over sine ytre og indre fiender og mestret de vanskelige oppgavene i den borgerlig-demokratiske revolusjon. Med en kraft uten sidestykke er folkets Kina gått dristig til verket for å løse oppgavene i det sosialistiske oppbyggingsarbeidet. Det gamle Kina er i ferd med å omformes i et forbausende raskt tempo.

De viktigste historiske etappene i første halvpart av vårt århundre vitner ugjendrivelig om at kommunistene, som er rustet med den marxistiske teori, i store trekk har forutsett den historiske hendingsgangen riktig. Praksis har fullt og helt bekreftet at den marxistisk-leninistiske historieoppfatningen er riktig.

Den marxistisk-leninistiske teorien er ikke et dogme, men en *ledetråd til handling*. Det dreier seg bare om å lære å anvende den riktig.

Den viser oss veien framover. Uten den marxistisk-leninistiske teori er endatil progressive mennesker tvunget til å famle seg møysommelig fram, uten virkelig og dypere forståelse av det som skjer omkring dem.

Den marxistisk-leninistiske teorien utgjør det vitenskapelige grunnlaget for en revolusjonær *politikk*. Den som i politikken tar utgangspunkt i subjektive ønsker, blir enten hengende i tomme drømmer eller risikerer å havne på historiens skraphaug. For historiens gang adlyder ikke menneskenes ønsker, dersom disse ønskenè ikke er i pakt med historiens lover. Derfor understreket Lenin at det er nødvendig å analysere tingenes objektive tilstand og den objektive utviklingsgangen med absolutt vitenskapelig nøkternhet, og så på grunnlag av en slik analyse å trekke opp partiets politiske linje, for dernest å gjennomføre denne linjen med revolusjonær beslutsomhet.

Marx har skrevet: «... en må altså ta tingene slik de er, det vil si fremme revolusjonens sak på en måte som svarer til forhold som har endret seg.»¹

Den marxistiske teori har sitt opphav i revolusjonære erfaringer og revolusjonære tanker fra alle land, og den er i pakt med arbeiderklassens historiske misjon, som er å være fortropp og leder for alle de undertrykte og utbyttes store frigjøringsbevegelse. Marxismens verdensanskuelse finner i proletariatet sitt materielle våpen, likesom proletariatet i marxismen finner sitt åndelige våpen.

Derfor er marxismen-leninismen en uunnværlig kraftkilde for alle arbeidende og alle progressive mennesker, som vil lære å forstå verden som den er, og ikke vil overlate sitt liv i tilfældighetens vold, men delta bevisst i verdenshendingene. Det fins allerede millioner

¹ Karl Marx: «Brev til Kugelmann». F. eks. tysk utg. Berlin 1952, s. 30.

slike mennesker, og det kommer stadig nye til. Stadig større lag av jevne folk kommer i bevegelse. De vil ikke leve et hensiktsløst liv, men vil være bevisst og aktivt med i det historiske framsteg. For dem er marxismen en uvurderlig hjelp. Og særlig for unge mennesker gjelder at den marxistisk-leninistiske verdensoppfatningen forkorter veien fram til politisk modning som vinnes ved livserfaring, og hjelper dem til å lede sin overstrømmende energi inn på riktige baner — slik at de tjener menneskeheten positivt.

Den marxistisk-leninistiske verdensoppfatningen evner også å vise vei for *det vitenskapelige arbeid*, ikke bare innenfor samfunnsvitenskapene, men også innenfor naturvitenskapene. En riktig verdensanskuelse, innsikt i alle allmenne lovmessigheter, sammenhenger og prosesser i verden er uten tvil til hjelp for naturvitenskapsmannens forskningsarbeid. Et slikt verdenssyn, en slik innsikt gir den marxistisk-leninistiske teori.

Det er ingen tilfeldig foreteelse at noen framstående vitenskapsmenn, takket være den erfaring som er oppsamlet i det vitenskapelige forskningsarbeidet, nå for tiden enten går helt over til marxismens standpunkter, eller stilltiende opptar visse elementer i den marxistiske teorien for å kunne trenge dypere inn i naturens hemmeligheter og tjene menneskehetens interesse bedre.

Det åpnes også store perspektiver for kunstnere og forfattere som tilegner seg den marxistisk-leninistiske verdensanskuelse. Denne klare, progressive verdensanskuelsen er fruktbringende fordi den gir hjelp til å konsentrere seg om en dyp og innholdsrik kunstnerisk gjenspeiling av virkeligheten. I våre dager vil en kunstners eller forfatters skapende arbeid i hvert fall bli tynt og blodløst uten den. Det er i dag marxismen-leninismen som formår å gi en kunstner den største klarhet når det gjelder verdensoppfatning.

I den borgerlige litteraturen brer håpløshet og dyster pessimisme seg mer og mer; men progressive forfattere er fylt av levende optimisme. De tror på framtiden og oppfordrer til å gå inn for å bygge en lykkelig framtid.

Innenfor borgerlig ideologi i Vesten er troen på mennesket og sivilisasjonens skjebne kommet inn i en håpløs krise. På den annen side vekker den marxistisk-leninistiske verdensoppfatning i menneskene en streben mot å være med i den edle kampen for høye samfunnsidealene.

Enhver som tilegner seg denne verdensoppfatningen, blir ikke bare i sin dypeste grunn overbevist om at arbeidernes sak er rettferdig, men også om at sosialismens seier i hele verden er historisk nødvendig. Et menneske som er utrustet med marxismen-leninismens verdensanskuelse blir sterkt, politisk stålsatt, og prinsippfast. Han får en urokkelig overbevisning som gir ham kraft til å utstå enhver prøvelse.

Millioner av mennesker på jordkloden har hentet høye idealer for sitt virke, og energi i kampen for dem, i marxismen-leninismens utømmelige kilde.

Er det et moderne, tenkende menneske verdig å leve uten en progressiv verdensoppfatning, eller å nøye seg med en åndelig lapskaus av mindreverdige kvasi-verdensoppfatninger?

Det er avgjort bedre å strebe for å tilegne seg grunnlaget i den marxistisk-leninistiske verdensanskuelsen — for å vokse åndelig, og seire i kampen mot de imperialistiske fiender av menneskeheten.

114